

Slovenija v Evropskem raziskovalnem prostoru 2025: kje napredujemo, kje zaostajamo?

14.7.2026 - | gov.si

Evropska komisija je objavila letni pregled napredka Slovenije pri uresničevanju Načrta politik Evropskega raziskovalnega prostora 2025 - 2027.

Poročilo za leto 2025, ki ga je pripravil neodvisni strokovnjak v sodelovanju s slovenskimi nosilci posameznih ukrepov in strukturnih politik prinaša vpogled v štiri prednostna področja Evropskega raziskovalnega prostora (angleško European Research Area – ERA).

Kje je Slovenija v letu 2025 napredovala?

- 1. Odprta znanost in raziskovalna infrastruktura:**
Slovenija ima z 85,16 odstotka objav v odprtem dostopu eno višjih stopenj odprte znanosti v Evropski uniji. V letu 2025 so potekali nacionalni Dnevi odprte znanosti, država pa je okrepila tudi svojo raziskovalno infrastrukturo: pridružila se je novi evropski infrastrukturi E-RIHS (za dediščinsko znanost) in postala polnopravna članica CERN-a.
- 2. Znanstvena diplomacija in mednarodno sodelovanje:** Slovenija je aktivno sodelovala v ERA forumu na področju globalnega pristopa k raziskavam in inovacijam. Ministrstvo je izdalo prvi nacionalni dokument o znanstveni diplomaciji, država pa je gostila regionalno strokovno srečanje UNESCO o znanstveni diplomaciji na temo podnebnih sprememb.
- 3. Občanska znanost:**
Slovenija velja za eno bolj zavzetih držav na področju vključevanja državljanov v raziskovanje - agencija ARIS je objavila (in v 2026 ponovno razpisala) poziv za projekte občanske znanosti.
- 4. Umetna inteligenca v znanosti:**
V teku je priprava Nacionalnega programa za umetno inteligenco 2030, ki bo spodbujal raziskave na področju UI in njeno uporabo v znanosti.
- 5. Odličnost raziskav:**
Delež slovenskih znanstvenih objav med 10 odstotkov najbolj citiranih na svetu znaša 6,95 odstotka, kar je spodbuden kazalnik kakovosti raziskovalnega dela.
- 6. Upravljanje raziskovalne dejavnosti:**
Ustanovljena je bila nacionalna koordinacija upravljavcev raziskovalnih projektov (ARMA.SI), Slovenija pa je sodelovala tudi pri pripravi predloga RM CONNECT WIDERA, za poklicni razvoj te stroke.

Kje Slovenija še zaostaja?

- 1. Vlaganja v raziskave in razvoj:**
Čeprav bruto domači izdatki za raziskave in razvoj znašajo 2,16 odstotka BDP, to ostaja pod ciljem 3 odstotkov BDP. Posebej izpostavljeno je premajhno javno vlaganje v raziskave in

inovacije, ki po poročilu ostaja pod povprečjem EU27. Poslovni izdatki za R&R (BERD) znašajo 1,5 odstotka BDP.

2. Status "zmerne inovatorja":

Po lestvici Evropskega inovacijskega indeksa je Slovenija še vedno uvrščena med "zmerne inovatorke" in si šele prizadeva postati inovacijska voditeljica.

3. Poslovna dinamika in tvegani kapital:

Priporočilo Sveta EU v okviru evropskega semestra 2025 Sloveniji izrecno svetuje, naj okrepi konkurenčnost s spodbujanjem poslovne dinamike in nastajanja hitro rastočih podjetij - med drugim z boljšimi pogoji za lastniško in tvegano kapitalsko financiranje raziskav, razvoja in inovacij.

4. Privlačnost za zasebne raziskovalne naložbe:

Poročilo izpostavlja izziv, da država še ne izkorišča v celoti svojega znanstvenega potenciala in da ni dovolj privlačna lokacija za zasebne naložbe v raziskave in razvoj.

5. Novi doktorandi:

Kazalnik novih doktorandov na področju STEM (0,8 na 1000 prebivalcev, starih 25–34 let) kaže na razmeroma nizko številčnost mlajšega raziskovalnega kadra.

Strukturne reforme, ki so v teku

Slovenija je v 2025 začela več sistemskih sprememb, katerih učinke bo mogoče oceniti šele v prihodnjih letih:

- decentralizacija univerz (ustanovitev nove javne univerze v Novem mestu),
- sprejemanje novega Zakona o visokem šolstvu (ZViS-1), ki naj bi prinesel bolj predvidljivo financiranje,
- dopolnitve Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID),
- priprava nacionalnega okvira za krepitev raziskovalne varnosti (pričakovano v 2026).

Zaključek

Slovenija v letu 2025 beleži napredek predvsem na področjih odprte znanosti, mednarodnega povezovanja in vključevanja javnosti v raziskovanje, hkrati pa ostajajo v ospredju dolgoletni izzivi: prenizka javna in zasebna vlaganja v raziskave ter razvoj, status zmerne inovatorke in potreba po večji poslovni dinamiki. Odgovor nanje naj bi prinesle strukturne reforme visokošolskega sistema in financiranja, ki so trenutno v pripravi.

- Poročilo o napredku Sloveniji v Evropskem raziskovalnem prostoru 2025 (v angleščini)

<https://www.gov.si/novice/2026-07-14-slovenija-v-evropskem-raziskovalnem-prostoru-2025-kje-napredujemo-kje-zaostajamo>